

*М. В. МАЗУР, студент V курсу
(Чернівецька філія МАУП)*

МІЖОСОБИСТІСНІ СТОСУНКИ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ: ДРУЖБА, ЛЮБОВ

Наукові праці МАУП, 2003, вип. 12, с. 117–118

Людина як особистість виділяє себе з навколишнього світу, впливає на нього, усвідомлює та регулює свої вчинки, пізнає інших і впливає на них.

Зазвичай виокремлюють полярні типи особистості за переважаючою психологічною орієнтацією — на себе чи на оточуючих людей, наприклад за моральною орієнтацією — індивідуалістів і колективістів. Важливо знати, що головне в людині, до чого вона прагне.

Суттєва різниця між людьми в їхніх оцінках стосовно оточуючих: одні передусім бачать позитивне, хороше в людині; інші — тільки негативне.

Спілкуючись один з одним, люди ніби проєктують свої почуття, думки, досвід, інтереси, потреби, настрої на інших. Проте проєкція власного досвіду на іншого в певній ситуації може полегшити взаєморозуміння людей, що спілкуються, виділити їх подібність. У певному смислі протилежна проєкція — симпатія, тобто співпереживання, розуміння того, що відбувається з іншою людиною, здатність поставити себе на її місце. За допомогою симпатії відображається як відмінне, так і подібне в людях.

Говорячи про стосунки людей у молодому віці, потрібно зазначити, що у юному віці, коли людина формується, пізнає світ, на неї впливає багато факторів. Молодій людині важко бути рішучою, вона вразлива і часто піддається впливу оточуючих.

Тема відносин між підлітками дуже популярна, багато наукових досліджень присвячено саме цій різнобічній та складній проблемі.

Відчуваючи себе вже не дитиною, але ще недорослою людиною, юна особа відшукує в собі індивідуальні риси, якими б вона відрізнялася від інших, проте не знає, як це зробити.

Важливу роль у розвитку соціальної моральної дорослості підлітка відіграє залежність від особистих стосунків з близьким приятелем, другом. Поступово вони стають для нього все більше необхідними. Підлітки прагнуть до спілкування і

дружби з однолітками, які користуються повагою і авторитетом. Іде пошук близького приятеля зі схожими інтересами і характером. Підліток легко захоплюється тим, що цікавить його друга, і намагається ввести того в коло своїх інтересів. Тобто відбувається обмін інформацією, і тому спілкування з однолітками є джерелом для нових захоплень. Вміння бути командою і добре працювати разом підліток високо цінить.

Часто пошуки симпатичного приятеля змушують підлітка вперше серйозно задуматися про себе, побачити і осягнути відсутність у себе тих чи інших якостей, які йому імпонують і які цінуються його знайомими. Тому виникає бажання бути таким і навіть кращим. Приятель стає прикладом для підлітка.

У спілкуванні з близькими друзями багато що значать відверті розмови, тому виникають особливі вимоги про взаємність і розуміння, чутливість та вміння співпереживати і зберігати таємницю. Ідея дружби підлітків — “завжди разом і все порівну”. У процесі розмов виникають суперечки, що дуже важливе для формування особистої думки та моделювання власної точки зору. Але справжня дружба виникає не одразу, тільки після певних пошуків, часто шляхом образ та помилок підліток справді знайде близького по душі друга.

В юнацькому віці, окрім дружби, у багатьох молодих людей виникає ще більш глибоке почуття — любов. І це пов'язане, по-перше, із статевим дозріванням, по-друге, із бажанням мати близького друга, з яким можна було б говорити на хвилюючі теми, по-третє, це природне бажання в сильній, емоціональній прив'язаності, що необхідна людині, яка відчуває самотність.

Дружба і любов у цьому віці частіше всього є нібито одним цілим. Дружба може перетворитися в закоханість, а на основі приятельських і дружніх стосунків виникнути любовна симпатія. Юнаки та дівчата самі активно шукають міжстатевого

спілкування, інтимних контактів один з одним, і їм уже важко тривалий час перебувати на самоті. Іноді старшокласники бувають настільки зайняті всім тим, що безпосередньо стосується закоханості та протилежної статі, що забувають про все інше. В цей період змінюються стосунки юнаків та дівчат з дорослими, вони стають більш рівними і менш конфліктними, ніж були у підлітковому віці. Я поділяю думку автора книги "Психологія" Р. С. Немова, що в юному віці хлопці та дівчата шукають ідеальний образ коханої людини, яка була б схожа на його батька чи матір та відповідала б тим якостям, які мають їхні батьки.

Зазвичай ідеальне уявлення про найбільш бажаний об'єкт любові — явище історичне. Час від часу, залежно від рівня розвитку людства воно міняється. Так, у середині XIX ст. таким чоловічим ідеалом був лицар, а жіночим — ніжне, романтичне створіння. З кінця XIX і до середини XX ст. в чоловічому ідеальному образі цінилися сила, агресивність, честолюбство, а в жіночому — свобода поведінки, кокетство і сексуальність. Зараз ідеалом чоловіка став образ ділового, енергійного, терпеливого, ерудованого та доброго сім'янина, а ідеалом жінки — оберіг сімейного вогника, вірність, лагідність, ніжність, скромність та діловитість.

Непоодинокі випадки, коли молоді люди висувають один до одного надто високі вимоги, але, як правило, ніхто з оточуючих не відповідає їм. Нерідко це призводить до того, що, не знайшовши собі ідеал або розчарувавшись в ньому, юнак чи дівчина переживає глибоке розчарування.

Саме відчуття самотності, глибокого розчарування призводить до негативних наслідків у подальшій долі юної особистості. Залежно від характеру, темпераменту, одні замикаються в собі, а інші шукають розраду в різного роду заняттях. Важливо зазначити, що на цьому нерідко переломному етапі життя молода людина потребує допомоги та підтримки батьків.

Поряд із проблемою батьків та дітей в юнацькому віці, що є частиною міжособистісних стосунків молоді, важливе і таке питання, як сексуальний потяг одної статі до іншої.

Любов, яка починається з сексуального бажання або заснована лише на ньому, майже ніколи не буває міцною. Вона зазвичай недовговічна, бо в ній відсутнє по-справжньому високе почуття. Сексуальне прагнення один до одного — це природне бажання, адже воно є скріпленням і зміцненням любові, але тільки за її наявності. Без кохання сексуальний акт створює лише видимість єднання людей, а насправді їх розділяє прірва.

На нашу думку, кожна людина повинна сама себе виховувати, а батьки можуть дати тільки добру пораду, але ні в якому разі не нав'язувати своєї думки дитині. Отже, якщо батьки з дитинства зуміють сформувані у своєї дитини любов до батьків, до природи, до оточуючих, то це і буде тим фундаментом нормального розвитку особистості як такої.

Література

1. Амосов Н. М. Вместе: человек, будущее. — К.: Байда, 1994.
2. Бадалев А. А. Восприятие и понимание человека человеком. — М., 1982.
3. Климов Е. А. Возрастная и педагогическая психология. — М., 1979.
4. Кузь В. Г., Руденко Ю. Д., Серійчук З. О. Основи національного виховання. — К.: ІСДО, 1993. — С. 152.
5. Левитов Н. Д. Психология характера. — Н., 1969.
6. Легенький Г. И. Цель и способы воспитания. — М.: Педагогика, 1990. — С. 30–32.
7. Леонтьев А. Н. Деятельность, сознание, личность. — Н., 1975.
8. Литвинцева Н. А. Психологический автопортрет. — М., 1996.
9. Макаренко А. С. Выступление по вопросам воспитания. — М., 1957.
10. Макаренко А. С. О воспитании. — М.: Политиздат, 1998. — С. 36–70.
11. Мартинюк І. В. Національне виховання: теорія і методологія. — К., 1995.
12. Обозов Н. Н. Міжособистісні відносини. — Л., 1979.
13. Основи практичної психології: Підручник / В. Панюк, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін. — К.: Либідь, 1999. — С. 536.
14. Панасюк А. Ю. А что у него в подсознании. — М., 1996.
15. Платонов К. К. Профессиональная ориентация молодежи. — М., 1978.
16. Платонов К. К. Структура и развитие личности. — М., 1986.
17. Психологія / О. В. Запорожець. — К.: Рад. шк., 1967. — С. 222.
18. Психологія і педагогіка: основні положення: Навч. посіб. для самостійного вивчення дисципліни. — К.: ЕкС Об, 1999. — С. 304.
19. Психология личности: тесты, опросники, методы / Сост. Н. В. Киршева, Н. В. Рябчикова. — М.: Гешкон, 1995.
20. Українська національна система виховання: Концепція. — К.: Либідь, 1991.
21. Шадриков В. Д. Психология деятельности и способности человека: Учеб. пособие. — 2-е изд. — М.: Логос, 1996.